

2019-01-28

ÄN 2018/258

Kommunstyrelseförvaltningen
Kurt Johansson

Äldrenämnden

Förslag till lokalförsörjningsplan - äldrenämnden 2020-2027

Sammanfattning

Behovet av nya lokaler inom äldrenämndens ansvarsområde gäller i första hand behov av fortsatt utbyggnad av vård- och omsorgsboende och lokaler för dagverksamhet.

För vård- och omsorgsboende pågår eller planeras minst tre nya boende med start under 2020-2021 av privata byggare.

Men äldrenämnden ser också ett behov av utbyggnad av det som benämns mellanboende (exempelvis trygghetsboende, seniorboende).

I föregående års lokalresursplan lyftes frågan om behov av lokaler vid ett övertagande av hemsjukvården från landstinget 2020/2021. I dagsläget är frågan vilande och det är oklart när den blir aktuell på nytt.

Det finns också ett behov av att se över nuvarande lokalbestånd och komma fram till om nuvarande lokaler ska behållas eller byggas om för att klara utökade och nya behov. Detta gäller exempelvis köket på Hagagården som fått anmärkningar utifrån bristande arbetsmiljö, innan beslut tas om upprustning måste det till en mer långsiktig bedömning av om det finns andra alternativ (exempelvis flytta verksamheten till någon av skolans kök).

Bakgrund

I lokalresursplanen beskrivs framtida lokalbehov inom äldrenämndens ansvarsområde.

Planen är en del i det underlag som äldreförvaltningen tar fram inför 2019 års budgetarbete, driftsbudget för perioden 2020-2022 och investeringsplan 2020-2027.

Äldrenämndens lokalbehov kommer att vägas mot de behov som lyfts fram från övriga nämnder och styrelser i kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningens lokalförsörjningsenhet sammanställer en kommungemensam lokalresursplan utifrån de olika nämnderna och styrelsernas lokalresursplaner.

Befolkningsprognos oktober 2018 utgör grunden för beräkningar av lokalbehov inom äldrenämndens ansvarsområde under perioden 2020-2027.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
65-69	3949	3712	3590	3496	3587	3642	3750	3835	3942	3978	4126
70-74	4105	4133	4005	3933	3809	3672	3498	3401	3328	3393	3431
75-79	2754	2951	3213	3402	3507	3548	3589	3492	3444	3342	3229
80-84	1512	1601	1737	1849	2005	2188	2353	2562	2713	2799	2833
85-89	802	835	831	861	911	979	1042	1127	1203	1305	1429
90-94	274	291	296	322	330	349	365	363	382	405	438
95-99	85	76	76	71	71	67	72	75	82	83	87
100-w	4	5	5	8	8	8	7	7	7	7	7
Summa	13485	13604	13753	13942	14228	14453	14676	14862	15101	15312	15580

Antalet invånare i Haninge 65 år och äldre beräknas öka med 15,5 procent under perioden 2017-2027.

Som framgår av ovanstående tabell är det stora skillnader i utvecklingen mellan de olika åldersintervallen. Gruppen 65-74 år kommer att minska med 6 procent under perioden.

Flertalet åldersintervall över 75 år kommer att ha en kraftig ökning under perioden. Antalet invånare 80-89 år kommer att öka med 84 procent under perioden.

Äldrenämndens verksamhet är indelad i tre huvudinriktningar; öppen verksamhet, insatser i ordinärt boende och insatser i särskilt boende.

Under en längre period har stora satsningar genomförts vad gäller utbyggnad av träffpunktsverksamhet, detta har inneburit ett minskat behov av platser i allmän dagverksamhet, ökningen av äldre över 80 år gör dock att behovet av dagverksamhet kommer öka den närmaste 10-års perioden. Detta gäller inte minst vad gäller dagverksamhet med demensinriktning.

Lokaler för insatser i öppen verksamhet

Träffpunkter

Äldrenämnden har idag egna träffpunkter i följande kommundelar Handen, Jordbro, Västerhaninge, Brandbergen, Dalarö och Vendelsö.

Äldrenämnden ger dessutom ekonomiskt bidrag till en träffpunkt på Muskö.

I Tungelsta drivs en träffpunkt i samverkan med Svenska kyrkan i Tungelsta.

I planeringen av ett allaktivitetshus i Vega ingår lokaler för träffpunktsverksamhet.

Äldrenämndens ambition att erbjuda träffpunktsverksamhet i alla större kommundelar kommer att vara uppfyllt när träffpunkten i Vega öppnas.

Träffpunkten Vega planeras vara en del av det allaktivitetshus som planeras inrymmas i den planerade skolan intill den nya pendeltågstationen i Vega.

Seniorboende/Trygghetsboende

Seniorboende/trygghetsboende är boendeformer som kan förskjuta/förhindra att det uppstår behov av ett biståndsbedömt boende i särskilt boende.

Äldreförvaltningen har idag tillgång till seniorboende/trygghetsboende i Västerhaninge och Handen totalt finns det 140 lägenheter som äldreförvaltningen har ansvaret för.

Efterfrågan på dessa lägenheter har ökat och det finns i dagsläget en kö på över 800 personer.

Äldreförvaltningen har i samråd med lokalförsörjningsenheten haft diskussioner med Haninge Bostäder om att i anslutning till befintliga 60 seniorlägenheter vid Parkvillan i Västerhaninge bygga cirka 80 mindre lägenheter 35-40 kvm i form av trygghetsboende. Om Haninge Bostäders

styrelse tar beslut om en sådan byggnation under 2019 kan byggnationen komma igång tidigast under 2020 och inflyttning ske under 2021.

Äldreförvaltningen gör bedömningen att en byggnation av ett trygghetsboende kommer att dämpa behovsökningen något vad gäller somatiska platser i särskilt boende för den grupp som behöver ett tillgängligt boende men klarar den dagliga livsföringen med hjälp av hemtjänstinsatser.

Lokaler för biståndsinsatser i ordinärt boende

Lokalbehovet avser i första hand lokaler för dagverksamhet och lokaler för hemtjänstgrupper.

Behov av nya lokaler för dagverksamhet

För att klara de målsättningar om tid mellan biståndsbeslut och erbjudande om plats i dagverksamhet som äldrenämnden satt upp har antalet platser i dagverksamhet för personer med demenssjukdom utökats de senaste åren.

Under perioden 2013-2016 har antalet platser inom dagverksamhet för personer med demenssjukdom utökats från sammantaget 32 till 53 platser. Under 2016 skapades nya platser genom en omdisponering av befintliga lokaler i Brandbergen.

Ytterligare behov av nya dagverksamheter med inriktning mot demenssjuka kommer att finnas under planperioden, preliminärt en ny demensdagverksamhet 2021 och 2024 med vardera 16 platser.

Behovet av platser inom den vanliga dagverksamheten kan täckas genom ytterligare samordning med träffpunktsverksamheter.

Behov av nya områdeslokaler för hemtjänsten

Kommunens egen utförarorganisation är idag organiserad i fyra enheter Handen, Brandbergen, Västerhaninge och Jordbro. Det pågår ett arbete med att hitta en ny lokal för hemtjänstgruppen i Västerhaninge, nuvarande lokal kommer att rivas om det blir aktuellt med byggnation av trygghetsboende i anslutning till Parkvillans seniorboende. Pågående översynsarbete av hemtjänstorganisationens indelning kan innebära behov av lokalförändringar även för övriga grupper.

Behov av utbyggnad Vård- och omsorgsboende (särskilt boende) och korttidsboende

Denna boendeform är till för de äldre som har störst behov av vård och omsorg. Personaltätheten är hög med dygnet-runt-tillsyn. I denna typ av boende svarar kommunen för hälso- och sjukvårdsinsatser, förutom läkarinsatser. Boendet kallas även vårdboende eller äldreboende i en del kommuner. Den juridiska termen är särskilt boende.

För personer som är i tillfälligt behov av boende med stort inslag av vård och omsorg finns möjlighet att under en tidsbegränsad period bo på ett korttidsboende.

Behov och platser

Äldreförvaltningen har idag fem egna vård- och omsorgsboende med totalt 295 platser varav 35 platser i dagsläget används som korttidsboende.

Utöver de 295 egna platserna för vård och omsorgsboende/korttidsboende köpte äldreförvaltningen under 2018 i genomsnitt 245 platser av andra vårdgivare.

Äldreförvaltningen har under många år varit tvingad att köpa platser även i andra kommuner för att klara ett ökat behov av platser. De senaste åren har dock flera nya privata boende öppnats i kommunen och behovet att köpa platser i boende beläget utanför kommunen har nästan upphört. De platser som idag (januari 2019) köps är i första hand platser med någon form av specialinriktning som saknas på de boende som har verksamhet i Haninge (psykogeriatrika platser, HVB-hem och LSS-inriktade boende).

Utifrån befolkningsprognoserna beräknas behovet av nytillskott av platser uppgå till cirka 20-30 nya platser/år den närmaste 10 års-perioden.

För att möta den förmodade volymutvecklingen under perioden 2019-2027 behöver det byggas cirka 200-250 platser i vård- och omsorgsboende.

I dagsläget pågår arbete med byggnation av tre nya boende i kommunen. I Handen planeras ombyggnad av delar av Najaden (äldrenämnden har föreslagit att kommunen skriver avtal med hyresvärden för att driva boendet i kommunal regi). I Vendelsö pågår byggnation norr om Brandbergens centrum och i Jordbro planeras ett boende på Lundaskolans gamla tomt.

Äldreförvaltningens bedömning är att de tre nya boendena kommer att täcka behovet under planperioden. Men att det ändå är viktigt att avsätta tomtmark för nya boende i slutet av planperioden med tanke på den fortsatta ökningen av invånare över 80 år.

Sammanställning av behov och tillgång av vård- och omsorgsboende för äldre inklusive korttidsboende 2018, 2021 och 2025						
	Behov	Tillgång	Behov	Tillgång	Behov	Tillgång
	2018	2018	2021	2021	2025	2025
Norra kommundelarna	103	168	116	252	129	252
Gudö	7	0	11	0	12	0
Vendelsö	39	136	36	136	33	136
Vendelsömalm	39	32	45	116	43	116
Norrby	8	0	9	0	20	0
Vega	10	0	15	0	21	0
Centrala kommundelarna	271	140	305	268	383	268
Brandbergen	12	0	15	0	18	0
Ramsdalen-Svartbäcken	75	0	84	0	129	0
Handen	137	140	148	194	136	194
Centrala Jordbro	30	0	37	74	74	74
Övriga Jordbro	17	0	21	0	26	0
Södra kommundelarna	148	197	153	197	171	197
Västerhaninge NV	50	0	48	0	47	0
Västerhaninge SO	48	103	50	103	53	103
Västerhaninge glesbygd	7	0	8	0	10	0
Muskö	6	0	7	0	7	0
Tungelsta	37	94	40	94	54	94
Skärgården	31	29	31	29	33	29
Skärgården	5	0	4	0	5	0
Östra Haninge glesbygd	6	0	7	0	7	0
Dalarö	18	29	18	29	19	29
Gålö/Sandemar	2	0	2	0	2	0
Totalt	553	534	605	746	716	746

Behov av andra åtgärder vård- och omsorgsboende

Parboende

Den numer lagstaddade rätten till parboende, där ett par ska erbjudas möjlighet att bo tillsammans i särskilt boende även om det bara är en som

är i behov av ett särskilt boende, kommer att innebära att det i framtida nybyggnation även måste planeras för ett antal större lägenheter.

Platser med psykiatrisk inriktning

Även om tillgången på vård och omsorgsplatser i nuläget täcker behovet av antal platser så finns det ändå problem att ibland hitta platser som motsvarar den enskildes behov av insats.

Ett exempel på detta är platser med psykiatrisk inriktning, hittills har underlaget varit för litet för att starta avdelningar på kommunens egna boende med den inriktningen. Men bedömningen är att det idag finns ett underlag för att inom snar framtid försöka få något boende att öppna åtminstone en avdelning med psykiatrisk inriktning.

Om- tillbyggnad alternativt flytt av verksamheten i Hagagårdens kök till annan enhet

Hagagårdens kök producerar idag all mat till vård och omsorgsboendena i egen kommunal drift totalt cirka 220 000 måltider per år. Utöver detta levererar köket mat även till andra verksamheter både inom äldreförvaltningen men även i begränsad omfattning till andra förvaltningar.

Under 2016 startades ett projekt där köket förbereder måltider som ska färdigställas i hemmet hos enskilda hemtjänstkunder. Projektet har slagit väl ut, men för att gå vidare och införa en permanent verksamhet behövs andra lokaler alternativt en mer omfattande renovering och ombyggnad, nuvarande kök på Hagagården har inte tillräcklig kapacitet och har också brister vad gäller arbetsmiljö.

En mindre utredning har genomförts för att ta fram förslag till ombyggnad och eventuell tillbyggnad av köket på Hagagården

Utredningen pekade på betydande behov av ombyggnation för klara en utökad volym och uppnå en god arbetsmiljö i köket.

Äldrenämndens förslag är att äldreförvaltningen tillsammans med lokalförsörjningen och Tornberget utreder möjligheterna att flytta produktionen från Hagagården till ett kök med större kapacitet som både kan klara en utbyggnad av nya vård- och omsorgsboende i egen drift och produktion av mat till kunder med hemtjänst i eget boende.

Reservkraft

Flera hårda vintrar i rad visade att elförsörjningen är mycket sårbar vid större snöfall eller stormar.

Johanneslund, Hagagården och Malmgården har varit drabbade av längre elavbrott.

I investeringsbudgeten för 2017 fanns 11,3 miljoner kronor avsatt för investering i reservkraft på i första hand Hagagården, Johanneslund och Malmgården.

Under 2017 har arbetet med installation av reservkraft på Hagagården blivit klart.

Utifrån erfarenheter från arbetet med Hagagårdens reservkraft har ett arbete påbörjats med hur reservkraftsfrågan kan lösas för i första hand Malmgårdens och Johanneslunds vård och omsorgsboende.

Att Malmgården och Johanneslund ligger högst i prioritering vad gäller reservkraft bygger på följande.

Johanneslund och Malmgården har båda möjligheter att användas för evakuering från andra boenden eller närboende.

Lokalinvesteringsbehov äldreförvaltningen 2019-2026

Allmän volymutveckling och påverkan på central äldreförvaltnings behov av kontorsrum i kommunhuset

Utöver verksamhetslokaler och lokaler för administrativt stöd för respektive verksamhet, finns det ett behov av fler arbetsplatser till biståndsenheten och den centrala administrationen inom äldreförvaltningen för att möta volymökningar utifrån demografin.

Nuvarande verksamhetsområden beräknas öka med i storleksordningen 4-5 procent per år de kommande 10 åren. Prognosen bygger på framtagna befolkningsprognos och att insatsbehovet i olika årsklasser kommer att vara på samma nivå som genomsnittet under perioden 2011-2018.

Det exakta behovet av fler kontorsarbetsplatser för äldreförvaltningens centrala administration och biståndsenhet är svårbedömt, men en mycket grov skattning är:

- 2019-2025 behövs 1-3 arbetsplatser respektive år med nuvarande ansvarsområde.

Nya lokaler för ordinärt boende

År	Behov	Investering	Drift (lokalkostnader)
2021	Demens dagverksamhet 16 platser 300 kvm	9 000 000 kr	800 000 kr
2024	Demens dagverksamhet 16 platser 300 kvm	9 000 000 kr	800 000 kr
2027	Demens dagverksamhet 16 platser 300 kvm	9 000 000 kr	800 000 kr

Investeringsbehov reservkraft

Reservkraftanläggningen på Hagagården har tagit drygt 6,5 mnr av de avsatta 11,3 mnr till reservkraft på kommunens vård- och omsorgsboende. Återstående 4,8 mnr kommer inte att räcka för klara reservkraftsfrågan för övriga boende, äldreförvaltningens bedömning är att Johanneslund och Malmgården ska prioriteras i den fortsatta utbyggnaden av reservkraft.

Lokalbehov vid övertagande av ansvaret för hemsjukvården 2023?

Konsekvenserna av överföring av ansvaret för hemsjukvården från landstinget till kommunerna i Stockholms län 2023 eller senare är inte medtaget i ovanstående redovisning eftersom frågan är vilande i dagsläget.